

Теоретичні основи ресурсозбереження у регіональній економіці

*Торкатюк В.І., Чупилко О.В., Кириченко О.І., Благой В.В.,
Ларіна С.О., Нікбін Фархад, Харківська національна академія
міського господарства*

За нових економічних умов ресурсозбереження стає визначальним чинником регіонального розвитку і потребує відповідного механізму управління. Формування регіонального механізму управління ресурсозбереженням безпосередньо пов'язано зі стандартизацією термінологічного апарату базових категорій і термінів. Стандартизація упорядковує їх значення і виключає можливість різного сприйняття інформації фахівцями різного профілю. У свою чергу, це дозволяє спростити практичну реалізацію заходів, спрямованих на ресурсозбереження, та забезпечити повноту контролю їх виконання. Рекомендовано стандартизувати наступні п'ять категорій:

- 1) ресурсозабезпеченість;
- 2) територіальне поєднання ресурсів;
- 3) ресурсозамінність;
- 4) регіональна політика ресурсозбереження;
- 5) регіональний відтворювальний процес.

Дані категорії доповнюють стандартизований в Україні термінологічний апарат ресурсозбереження з урахуванням специфіки його формування на регіональному рівні господарювання.

На регіональному рівні соціальний аспект ресурсозбереження є пріоритетним по відношенню до економічного. Перш за все це стосується житлово-комунального господарства як основної системи життєзабезпечення будь-якої території. Економія ресурсів тут часто досягається за рахунок суттєвого зниження якісних параметрів наданих послуг, що, у свою чергу, знижує якість життя у регіоні. Так, подача води за графіком у визначені години доби вимагає менших витрат на її виробництво порівняно з цілодобовим водопостачанням. Зниження температури підігріву гарячої води порівняно з нормативними показниками вимагає меншої витрати природного газу і, відповідно, дає економію виробничих витрат теплопостачаючим підприємствам. У той же час населення (при відсутності у їх квартирах приладів обліку) оплачує нормативний обсяг і температуру підігріву води за встановленими тарифами. Таким чином, виникає ситуація, коли підприємства ЖКГ, користуючись монопольним становищем, забезпечують економію ресурсів за рахунок порушення встановлених державою соціальних стандартів життя населення регіону.

Під ресурсозбереженням, стосовно регіонального рівня господа-

рювання, необхідно розуміти процес, спрямований на раціоналізацію використання ресурсів на підприємствах, в організаціях та побутовому секторі регіону і забезпечення зростаючих потреб у них за рахунок економії, яка не знижує соціальних стандартів і якості життя. Для процесу ресурсозбереження у регіонах України пріоритетне значення має підвищення ефективності використання енергетичних ресурсів, оскільки власними енергоресурсами Україна забезпечує свої потреби на 47%; при цьому енергоємність валового внутрішнього продукту України перевищує аналогічний показник провідних держав Європейського Союзу більш ніж у 2 рази, Японії – у 6,5 рази.

Регіональний механізм управління ресурсозбереженням потребує організаційно-економічного, технологічного, соціально-психологічного, нормативно-правового та інформаційного забезпечення. У роботі визначено інструменти і засоби, які формують механізм управління ресурсозбереженням у регіоні.

Механізм управління ресурсозбереженням у регіонах України буде різним, оскільки кожний регіон має свої специфічні особливості. Фактори, що визначають регіональну специфіку ресурсозбереження: територіальне поєднання природних ресурсів, роль регіону у суспільному розподілі праці, щільність населення і рівень урбанізації. Тому для кожного регіону України повинна бути розроблена індивідуальна стратегічна програма ресурсозбереження. У свою чергу, це потребує суттєвого вдосконалення нормативно-правового забезпечення процесів управління ресурсозбереженням, більшість питань якого може бути вирішено лише на регіональному рівні господарювання.